N:o 8. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 15 April 1882. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Lösn:r med musikbilaga 50 öre. Årg. 2.

Bellmans-melodiernas ursprung.

Anteckningar

af **J. F.**

I.

Frågan, huruvida Bellman sjelf komponerat musik till sina sånger eller icke, har städse och i synnerhet under de senaste decennierna afhandlats med allt större intresse. Från den för cirka femtio år tillbaka nästan allmänt hysta föreställningen att hans toner föddes på samma gång som den poesi, hvilken med dem bekläddes, har man nu mera småningom öfvergått till den åsigten att så *icke* varit förhållandet, åtminstone icke med det öfvervägande flertalet af hans melodier. Redan Åhlström, som biträdt Bellman, då han först (1790 och 1791) utgaf Fredmans epistlar och sånger, med utarbetande af ackompanjemanget till melodierna, säges hafva på sin tid fällt det yttrande att Bellman ej komponerat en enda af dessa melodier. Likväl funnos många, hvilka tviflade på denna utsaga och ännu fasthöllo vid den gamla åsigten. Emellertid hade redan Sondén i sin år 1835 utgifna upplaga af skaldens skrifter samt Drake i de anmärkningar som åtföljde den af honom (1837) publicerade »musik till valda skrifter af C. M. Bellman» kunnat påvisa det verkliga ursprunget till ett fåtal af melodierna, och närmare ett tiotal år senare kunde Atterbom i sina *Svenska siare och skalder* uppgifva källorna till ytterligare några. Ännu ett steg längre framåt till belysning af frågan kom man, då Carlén år 1855 började utgifningen af sin Bellmans-edition, der ganska många upplysningar af värde beträffande melodiernas härledning meddelas, ehuru visserligen icke kan förnekas att han gör sig skyldig till åtskilliga misstag. Utkom så år 1872 de s. k. »Bellmans poetiska arbeten till år 1772, sådana han då ämnade utgifva dem»*), i hvilken samling till flera af de deri innehållna sångerna angifves »airen». — Man hade nu småningom genom alla dessa tid efter annan framträdande upplysningar temligen allmänt kommit till den öfvertygelsen att man nödgades frånkänna Bellman hedern af att vara kompositör i egentlig mening, hvilket förvisso ingalunda lärer förminska hans skaldeära, likasom ju t. ex. Béranger af sina landsmän icke är mindre värderad derföre att han lånat melodier till hvar enda en af sina sånger.

Författaren till efterföljande anteckningar, som alltid med lifligt intresse omfattat Bellmansmelodifrågan och under många år forskat i gammal musik för att i sinom tid — äfven han — lemna bidrag till denna frågas lösning, hade redan förlidet år ämnat offentliggöra dessa sina anteckningar, då han oförmodadt fann sig förekommen af hr J. Bagge, hvilken riktat litteratursällskapets tidskrift »*Samlaren*» (1881, första häftet) med en värderik och förtjenstfull uppsats rörande detta ämne, hvarjemte han försett sin nyligen utgifna upplaga af Drakes Bellmansmusik med upplysningar om melodiernas ursprung. Då emellertid ett och annat af hvad förf. till nedanstående lyckats utforska varit obekant för hr B. och då vi beträffande originalen till vissa melodier äro af olika mening, har förf. trott det icke vara så alldeles ovigtigt att nu offentliggöra *sina* upplysningar, hvilka, jemte det att de i åtskilligt komplettera hr B:s, böra, likasom hans, vara till gagn vid utgifvandet af en ny, förr eller senare framträdande tidsenlig upplaga af vår store folkskalds samlade arbeten.

De svårigheter, som mycket ofta möta vid forskandet efter originalen till Bellmans melodier, äro icke få och inses lätt af den, som befattat sig med dylik forskning. Den ursprungliga melodien har nämligen under sin vandring genom tiden allt som oftast undergått betydliga förändringar, hvilka vid flera tillfällen i väsentlig mån äfven sträckt sig till sjelfva karakteren, ungefär på samma sätt som, när en tilldragelse omtalas, berättelsen om den samma under det den går från mun till mun aldrig återgifves precist i sin första form, utan städse med mer eller mindre betydande tillägg och fråntagningar, så att den slutligen understundom kan hafva förlorat mycket af sitt ursprungliga innehåll, för att icke säga blifvit hardt nära oigenkänlig. Dels torde Bellman sjelf afsigtligt, då han ansett sådant vara behöfligt för det karakteristiska i de situationer han i sina sånger med dramatiskt lif tecknat, hafva förändrat originalmelodien; dels lärer han väl äfven ibland, efter att blott en gång flyktigt hafva hört en melodi, som slagit an på honom och hvilken han funnit tjenlig att använda till någon af sina sånger, återgifvit denna melodi *så* som han då uppfattat densamma, i större eller mindre mån afvikande från sjelfva originalet; och dels slutligen är det långt ifrån säkert att skalden alltid hemtade sina melodier direkt från deras första ursprung, hvilket sannolikt vid många fall varit för honom fullkomligt obekant, utan troligen ofta från bearbetningar ur andra och tredje hand. Det är derföre, som sagdt, oftast förenadt med stora svårigheter, mången gång rent af omöjligt, att med visshet bestämma, huruvida förändringarna i musiken äro verkställda af Bellman sjelf, eller om han emottagit melodien sådan den nu till hans sånger befinnes. En annan sida af saken och härmed sammanhängande, hvilken ej får alldeles förbises, är den, huru man rätteligen bör tolka det uttryck Bellman begagnat, då han om Fredmans sånger säger att de äro af honom öfversedda, rättade och erkända såväl till poesien »som den af mig till en del äfven komponerade musik». Hr Bagge har, hufvudsakligen stödjande sig på försanthållandet af det autentiska i det ofvan anförda yttrandet af Åhlström, att Bellman ej skulle hafva komponerat en enda af sina melodier*), förklarat detta Åhlströms uttryck sålunda, att dermed afses endast den fria bear-

*) Deribland förekommer dock äfven sådant, som *icke* är författadt af Bellman (jfr »*Samlaren*» 1880, 2:a häftet, sid. 128).

*) Biografiskt lexikon, 23:dje bandet (Örebro 1857), artikeln *Åhlström*.

betningen af vissa melodier, och vi medgifva gerna att denna uttydning är mycket möjlig; men en annan fråga blir, om meningen af de citerade orden af Bellman *alldeles* utesluter möjligheten att åtminstone någon eller några melodier helt och hållet härröra från honom sjelf. Utan att egentligen vilja betvifla den sagesman — Wieselgren — som anfört mer omnämnda yttrande af Åhlström och villigt erkännande dennes auktoritet uti i fråga varande ämne, kan förf. dock ej frigöra sig från en viss förvåning att denne sagesman nästan i samma andedrag begagnar sig af dessa ord: »Det är sannolikt att Bellman komponerat melodier», hvilka ord väl eljest egentligen icke äro egnade att bekräfta Wieselgrens orubbliga öfvertygelse om giltigheten af hvad Åhlström skulle hafva sagt. Icke heller torde man böra så lätt, som hr Bagge gjort, öfverhalka det ställe i Kellgrens företal till Fredmans epistlar, der han om Bellmans melodier säger, att deribland sådana finnas, »som erkänna samme skapare med versen», ett påstående, som väl Bellman icke skulle låtit sin vän uttala, derest det ej varit sannt; åtminstone finnes intet skäl för handen att betvifla en sådan hans rättrådighet. Visst är att i den nya samling skrifter af Bellman, som 1877 utgafs af hr C. Eichhorn, man i senare delen sid. 220 påträffar ett poem, öfver hvilket skalden skrifvit orden: »Egen komposition», hvilket uttryck ej gerna kan tolkas annorlunda än som ett tillkännagifvande att melodien till stycket är af honom sjelf. Är detta antagande riktigt och har han sålunda komponerat *en* melodi, så lärer väl ingen vilja bestrida att han äfven kunnat producera flera.

Hvad beträffar det yttersta ursprunget till hvarje af de melodier efterföljande anteckningar afse, gör förf. ej anspråk på att *alltid* hafva funnit detsamma, ty allt som oftast inträffar det förhållande, att den »air», hvartill från en källa hänvisas, syftar på en annan, denna i *sin* ordning ytterligare på en annan o. s. v.; men hvad han i den vägen lyckats finna, bör likväl kunna vara till gagn såsom en god ledtråd vid bemödandet att tränga tillbaka ända ned till sjelfva urgrunden.

Vid anförandet af uppgifter angående sådana melodier, hvilka äro hemtade från teatern, har förf. noggrant meddelat data för de beträffande operornas eller sångspelens uppförande såväl i deras hemland som härstädes, för att derigenom om möjligt lemna bidrag till bestämmande af melodiens ålder samt äfven, der sådant ej är med visshet kändt, om tiden för tillkomsten af den sång, hvartill melodien blifvit af Bellman begagnad.

Hittills hafva icke *originalmelodierna* till Bellmans sånger, annat än blott undantagsvis, blifvit publicerade; men förf. har trott detta vara nödvändigt icke allenast för att derigenom styrka sina uppgifter, utan äfven på det en hvar må blifva satt i tillfälle att sjelf pröfva i hvad mån Bellman närmat eller aflägsnat sig från sin melodis förebild eller, med andra ord, huru fri den behandling varit, som han underkastat den ursprungliga.

Slutligen vill förf. nämna att de melodier hans anteckningar beröra tills vidare inskränka sig till Bellmans »chefs-d'oeuvre», Fredmans epistlar och sånger, då hvad man hittills känner om det öfriga ännu är jemförelsevis ringa; men han torde framdeles återkomma äfven till detta, så vida materialet under tiden skulle kunna ökas. Derjemte må det framhållas att förf. förbigått sådana sånger, der om melodierna torde få anses såsom afgjordt att genom hr Bagges försorg nödiga upplysningar erhållas och beträffande hvilka melodier han anfört källor, hvilka icke varit förf. tillgängliga.*)

I sammanhang härmed må anmärkas att, äfven efter samtliga de mer eller mindre tillfredsställande upptäckter man hittills gjort af melodierna till Fredmans 82 epistlar, originalen till 25 (deribland de vackra melodierna till n:r 30, 54 och 80) samt af melodierna till Fredmans 65 sånger, originalen till 23 (bland hvilka melodierna till n:r 31 och 35, den riksbekanta »Gubben Noach», samt den förtjusande n:r 64: »Fjäriln vingad syns på Haga») ännu fortfarande äro fullkomligt okända.

Och härmed öfvergår förf. till detaljerna af sina anteckningar.

*) Förf. vill här uttala önskvärdheten af att hr B. uti den fortsättning af sin artikel »Om Bellmans melodier», hvilken inom kort torde vara att förvänta i tidskriften Samlaren, måtte fullständigt *framlägga* alla sådana originalmelodier, hvilka saknas bland efterföljande anteckningar, men äro honom bekanta och bland hvilka finnas flera af specielt intresse, t. ex. melodien till Fredmans ep. n:r 81 samt Fredmans sång n:r 38 m. fl.

Musiken i våra hem.

III.

(Slut.)

Efter en stunds hvila skulle musiken åter begynna. Emellertid konverserade man. I en af salongerna hade en grupp unga flickor samlats kring den gamla fru v. W., som i detta ögonblick tycktes med sin solfjeder allt mer och mer förgäfves kämpa mot en hop frågor som likt yra, surrande bin svärmade emot henne. Det var en vacker dam med ståtlig hållning och en högst lagom embonpoint. Hennes grå lockar klädde henne förträffligt, och hon var ännu i dag, oaktadt sina 70 år, en förtjusande uppenbarelse.

»Hvad ni är grym, som låter oss veta så litet om den höga person som intresserar oss så», sade den yngsta och minst blyga af damerna. »Man säger att jag är excentrisk, derför att jag svärmar för honom, liksom jag vore den enda! Ni säger att han sjunger som en gud, och ändå tillåter ni ej . . .»

»Hon är förskräcklig, den lilla Adèle», suckade fru v. W., »vet hon då icke att man ej törs tala så der om kungen, vet hon ej att» — »Nej, hon vet ingenting», envisades Adèle, »bara att hon vill tala om kungen och att jag nu skall berätta om en den vackraste musik jag hört. Det var på Drottningholm. Jag var så stämd för att vara olydig den qvällen. Jag sprang ned till stranden, löste vår båt och rodde sakta utåt viken. Skymningen låg rosig och varm öfver nejden. Det var lugnt, och luften doftade af blommor ifrån de der rabatterna vid slottstrappan. Plötsligt hörde jag tonerna af ett piano och så en sång. Jag tror det var »Adelaide» af Beethoven. Jag hörde, och jag lyssnade. Förut nästan likgiltig för musik, var det som jag i den stunden fått en gåta löst. Det var musik . . . . ja, det var musik. Först tänkte jag att det var någon slags fiskare som sjöng, men så förstod jag att någonting verkligt skönt i konstväg endast kan frambringas af en som innehar hög grad af bildning och att någonting som sjunges kallt aldrig kunnat verka så gripande . . .»

»Min lilla vän, du är ju riktigt vältalig . . . Eftersom du nu vet allt det der, hvarför frågar du då mig? Din sånglärare kan säga allt detsamma som jag. Tag alltsammans och gör deraf lärdomar för dig sjelf. Det ädlaste i sångkonsten är just det som gör det intryck du nu sagt att du rönt. Jag förstår mig ej på musik, men jag tycker att en af hufvudsakerna är att man sjunger rent. Sedan kommer att man bör *säga* sina saker väl. Hvart ord bör ju vara tydligt och klart, frasen sann och naturlig. Det är så ovanligt att sångare ha förstånd. De sjunga mycket vackert, men de mena ingenting. Deras lärare inöfva dem en mängd utmärkta saker som de sedan väfva ut för publiken. De taga tonerna precis der de skola tagas, och det klingar alldeles gudomligt, men — 'det lefvande' fattas. 'Le génie leur manque, voilà tout!' Den person du talar om har gjort på dig detta intryck, som du inte glömmer — hvarföre? Det kunna vi fråga vår berömde vän, estetikern, som kommer här.»

»Min nådiga fru v. W., törs man träda närmare? Jag ser en hel korseld af inspirerade blickar, hvarthän jag vänder mig i eder krets. Ehuru jag är en gammal man och inte fruktar någonting så mycket som ett sådant här mot mitt lugn fiendtligt läger, så måste jag säga, att nyfikenheten drifver mig att komma till eder. Tala damerna om sista konserten, efter det i qväll måste vara bara musik, eller kanske om den nyaste operan 'Konung för en dag', hvilken onekligen är utmärkt väl gifven?»

»Nej, herr professor, vi tala ej om er konung för *en* dag. Vi föredraga verkligheter framför illusioner. Behagar ni taga plats, så låtom oss höra något, som jag vill uppläsa ur den här blå boken, som ligger framför mig på bordet. Kan ni måhända lösa gåtor? Nu skall jag pröfva er, herr estetiker. Få se hvem som gissar bäst, ni eller damerna.»

»Åh, det är förfärligt, fru v. W.! Jag löper större risk härinne, än jag trodde.

Nå, jag vill försöka. Törs jag be Er börja?»

»Nå, hvem tror Ni menas med det här?

»Andalusiens sol, Vesuvius' lågor,
Rosens prakt och drufvans heta blod,
Himmel blå i spegelblanka vågor,
Kors och radband, svarta lockars flod,
Ömhetstrånad, tydd af näktergalar,
Qvinnolist på en gång djerf och mild,
Allt förstod du i Thalias salar
Gjuta samman i harmonisk bild.»

Den lärde mannen funderade. Han gaf sitt raka och oböjliga hår en sväng åt höjden, tog på sig kritiska minen, knep ihop de visa, gråbleka läpparne ännu litet fastare och sade:

»Med den förutsättning att fru v. W. dragit i betänkande den som regel uppställda sats att . . .»

»För Guds skull, herr v. X, nu dikterar ni ej uppsatser för någon tidning, utan ni talar till oss arma fruntimmer. Kan ni då inte säga hvem som så der förstod att till ett skönt harmoniskt helt gjuta samman så många olika saker som kors och radband och dertill ännu qvinnolist?»

»Men *jag* vet», utropade den lilla Adéle, »jag vet! Det är Desdemonas ömhetstrånad, författaren tänkt på, och Rosinas på en gång djerfva och milda qvinnolist. I Stabat Mater förekommer så mycket som påminner mig om kors och radband, och öfver Wilhelm Tells vackra fosterländska melodier hvälfver sig ju en himmel blå, såsom den endast kan vara det i Schweitz. Alltså Rossini!»

Herr X. bockade sig. »Jag erkänner mig öfvervunnen», sade han; »ser Ni min fröken, äfven Homeros blundar stundom.»

»Ni är alldeles för anspråkslös, tycker jag», menade fru v. W.; »får jag tillåtelse att fortsätta?»

»Alltför gerna — men, fru v. W., jag hör att värdinnan derinne äskar tystnad. Man förbereder ett nummer. Får jag erbjuda Er min arm? Vi skola gå närmare.»

I salen var i sjelfva verket alldeles tyst. Man skulle ha ett nytt musiknummer, och ändå stängdes flygeln. Tvenne betjenter inburo en liten med duk öfvertäckt möbel, snarlik ett bord, ställde den vid flygeln samt försvunno. Vår värdinna såg litet hemlighetsfull ut då hon steg upp från sin fåtölj och gick fram mot det lilla bordet, hvilket vi alla betraktade med nyfikna blickar.

»Mina vänner», sade hon, »jag har i dag ännu någonting ovanligt att visa Eder. Ni sen här en liten aflång låda som står på fötter, ett mycket enkelt omhölje för en så stor dyrbarhet. Dessa dyrbara inläggningar af guld och perlemor härstamma från Ludvig den trettondes tid. Det är ett embryo till hvad vi i våra dagar kalla pianoforte. De smala tangenterna äro dels af silfver, dels af perlemor, och ehuru klaviaturen är långsträckt nog, innehåller den endast 3 af våra oktaver, men — jag har försökt lära mig använda detta instrument utan att låta skrämma mig af dess egendomligheter. Då en af mina förfäder tjenade under Ludvig den 16:de i Frankrike skänktes honom detta lilla täcka ting af en dam, som ärft det af sina förfäder, hvilka åter fått det, som det hette, efter Jean Baptiste Lully. Då jag borta på mitt gods högt uppe i ett tornrum, en gammal skräpkammare, fann detta instrument och en korrespondens som undervisade mig i dess historia, började jag studera Lully. Om jag vågade att låta er höra hvad jag lärt mig! Skall jag ha courage nog för att sjunga för er en liten air de ballet ur »Amadis de Gaule?»

Hon slog an några ackorder på den lilla spinetten, som nästan skälfvande stod och tonade ut sina klara, men torra guitarrlika toner invid den storståtliga Bechsteinarn, som man kunde tänka sig föraktfullt åhöra denna gengångare från förflutna tiders lif. Den stämde likväl, och då man vänjt sig vid ljudet tyckte man om det. Kompositionen föreföll ytterst originel, liflig och elegant i hvarenda takt. Öfverlastad af mordenter, pralldrillar, dubbeldrillar och alla slags krumelurer, föreföll mig dock frasen naturlig och melodien sångbar. Vår värdinna sjöng förträffligt, hennes böjliga och rena sopran smälte så väl tillsammans med spinettens svaga och poetiska ton, och hon rytmiserade så förtjenstfullt att alla närvarande musiker med uppriktig förtjusning tackade henne.

Man undersökte derefter noga mekaniken, beundrade de smala strängarnes fina spinning, fjederpennan, som genom att röra strängen åstadkommer ljudet, och dennas underbara förmåga att under gynsamma förhållanden trotsa tidens makt samt den dallrande ton som kunde frambringas då man sakta med fingerspetsen vibrerade på tangenterna.

Allt detta drog något ut på tiden. Ett par små nummer för vår värdinnas mindre musikaliskt bildade gäster återstodo. Spinetten flyttades i ett hörn, flygeln öppnades, och tvenne utmärkt vane och säkre pianospelare af ärligt svenskt fabrikat satte sig ned för att låta höra några af dessa icke alldeles obekanta ungerska dansar dem Joachim och Johannes Brahms skänkt verlden i form af fyrhändiga muntrationsstycken.

En af gästerna, en man af distinguerad utseende och af mycken sjelfförtröstan, var mer än vanligt uppeldad af detta sista musiknummer. Han var en connaisseur, herr baronen, en sträng domare som alltid hade sin plats på stora teatern och som ständigt klagade öfver vår dåliga opera, våra dåliga sångare och medelmåttiga sångerskor. Han hade känt Belletti och Sällström, ja till och med Jenny Lind; han hade varit personligt lierad med sjelfve Liszt — hvad under att han inte kunde lida all den elevmusik som nu serverades på vår opera! »Inga röster och ingen metod; de yngsta äro de värsta — oh mon Dieu, för en verklig musiker som jag, en musikkännare ville jag säga, så är det alltsammans en horreur!»

Emellertid var den stränge herrn nu nöjd. Han vred så välvilligt sina små mustascher, plirade med ögonen och utropade vid en passage:

»Åh, det är gudomligt, alldeles gudomligt. Han är en mästare den der Beethoven, och jag som hört hans 'Barberaren i Sevilla' visst hundra gånger, jag hör den ännu i dag med samma förtjusning. Det är ju Nemorinos aria, det der som herrarne spela, icke sannt?»

Den hedersmannen afbröts af en ung officer som midt under musiken underhållit ett lifligt samtal i hästfrågor med en af damerna.

»Herr baron», sade han, »ack om vi finge höra eder sjunga! Ni sjunger som ingen af dem jag hört i qväll. Jag tycker inte om operamusik. Den der Beethoven med sina quatremains är mig för lärd. »Se der på källans kanter, den tappre röfvaren står der» — det är någonting som mera tilltalar mig. Den der Mozart visste hvad han gjorde då han skref den visan. Synd att han dog så ung! Det kunde nog ha blifvit karl af honom! Men jag ville höra er sjunga samma sång som ni lät oss höra en dag i fjol — Ni minns det var en fest. Det var en treflig sång —

Fünf hundert tausend Teufel.»

»Min vän, ni är alldeles för okunnig! Det är endast i kretsen af kamrater man vid ett gladt lag slår sig lös och sjunger sådant der. Kom nu fram och tacka herrarne! Det gick charmant, ja alldeles magnifikt!» — —

Vår värdinna skyndade på med sista numret.

Ellen A.

Minnesblad från Skåne.

Otto Lindblad.

Under den stora studentfesten i Köpenhavn 1839, till hvilken jag blef inbjuden af en af festens värdar, den sedermera så ryktbar vordne Orla Lehman, gjorde jag bekantskap med flere lundastudenter, bland dem i första rummet att nämna ledamöterna af sångföreningen och dess ledare Otto Lindblad. När ångfartyget med lundastudenterna ombord nalkades redden, uppstämdes från dess däck Lindblads bekanta »Vintern rasat ut bland våra fjällar», då ny, och en båt med en deputation af danska studenter, bland dem den sedermera såsom folketingsman bekante Barfod, gick de ankommande till möte för att å den danska studentkårens vägnar välkomna dem. Festen, som firades i Charlottenlund, var mycket animerad; der hölls tal, dracks punsch och åtos smörgåsar i oändlighet, och när vi mot morgonen vandrade hem, kom jag att ett stycke gå vid sidan af nyssnämnde Barfod, som till min förvåning grät helt bitterligen. Detta stod nu alls icke i någon samklang med den muntra festen, hvarför jag tillät mig fråga, hvad som gaf anledning till hans tårar. »Jo», sva-

rade han snyftande, »jeg gräder fordi de danske Studenter var fulde allesammen, men ikke en eneste svensk.» Respekterande hans patriotiska smärta vidrörde jag ej detta ämne vidare och anslöt mig till en grupp lundastudenter, bland hvilka Olof och Carl Strandberg, Otto Rosenschöld, Rudberg m. fl., som sjöngo »Ritsch och ratsch och filibom och hjertat fullt och kassan tom» — en af Herman Sätherberg författad studentmarsch, som den tiden var mycket populär, oaktadt en klagan af Lasse Ros (en mycket originell student från Dalarne) att sången förstörde studentkårens kredit.

Att det emellertid ej var så farligt med den saken märkte jag då jag några veckor efter den skandinaviska studentfesten i Köbenhavn gjorde ett besök i Lund. Der tillställdes nämligen på »stadshuset» (festlokal, restauration och gästgifvaregård) af studenterna en middag för mig, der det gick ståtligt till. För min underdåniga del tillstår jag gerna, att orden »hjertat fullt och kassan tom» kunde tillämpas på mig, ty jag lefde på spänd fot med min portmonnä, hvilken icke oftare fyldes, än när det skedde genom ankomsten af korrespondensarvoden från Dagl. Allehanda i Stockholm och Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning. Så behöfliga och välkomna dessa remisser voro, höllo de dock på att bli min olycka, på det viset nämligen, att jag för deras skull — icke remisserna, utan orsaken till remisserna, korrespondenserna, kom att ställa mig illa med en del af herrar professorer. Jag hade nämligen i ett bref till Dagl. Allehanda gjort mig litet lustig på bekostnad af den tillträdande rector magnificus, prof. d:r Schlyter, dock icke egentligen hans person, utan den kostym han iklädde sig, som var för stor åt honom, isynnerhet hatten (i form af en kardinalshatt), hvilken vid påsättandet sjönk ner öfver halfva ansigtet på hans magnificence, hvarvid de närvarande icke alldeles kunde återhålla sin skrattlust. Någon egentlig förföljelse uppstod väl icke emot mig, när det nummer af Dagl. Allehanda, hvari beskrifningen på rektorsombytet stod, kom till Lund, men nog fans det de, som ansågo att den väckt stor förargelse, hvarför en ostracism emot mig icke hade skadat, men å andra sidan — och de tillhörde en ansenlig majoritet — fans det de, som höllo före att skämtet på den föråldrade ceremoniens bekostnad var fullt motiveradt, och hvad det led, föll Allehanda-artikeln ur minnet, och dess författare betraktades ej längre såsom »farlig», ej ens för damerna, så att soiréerna på Helgonabacken ostörda kunde fortsättas.

Der samlades hvarje eftermiddag kl. 4 brunnssällskapet och många andra, och der dansades och musicerades till kl. 9, efter en temligen sträng tjenstgöring å min sida, ty utan mig vid pianot kunde det för det mesta ej bli någon dans utaf. Der glänste såsom skönheter af första rangen en hel »palm»skog (fröknar Palm), bland hvilka fröken Aurore blef gift med Carl Strandberg (Talis Qualis), som den tiden var informator i huset. Icke kunde jag tänka, då han satt och spelade »tolfva» med stud. Mattson om »studenthafre», att han en dag skulle blifva redaktör af Posttidningen, ledamot af Svenska akademien och nordstjerneriddare! Icke heller att hans äldre broder Olof skulle såsom förste tenor bli kongl. teaterns i Stockholm förnämsta stöd, och det i många år. »Talis» (som han af studenterna vanligen kallades) lemnade den tiden bidrag till »Skånska Correspondenten», deri bl. a. förekom ett poem af honom, kalladt »Svartsjukans nätter», äfvensom en och annan af hans »Sånger i pansar» der inflöt. Otto Lindblad och jag komponerade täflingsvis dansmusik för soiréerna på Helgonabacken. Dansorkestern utgjordes af honom och mig, han med fiolen i hand och jag vid pianot. Att dessa biträden ej inbringade någonting i kassan, säger sig sjelf, och då det blef fråga om att till »orkesterns» förmån arrangera en subskriberad soirée, förföll den frågan lika hastigt som den väcktes. En sådan tillställning hade ock väl ej afkastat mycket, men hade nog någon inkomst fallit i god jord, ty den violinspelande orkesterledamoten hade, så vidt bekant var, platt intet att existera utaf. Från sitt småländska hem kunde han intet påräkna, lektioner gaf han icke, och sångföreningen ville väl göra något för honom — men hur skulle det gå till? Den gåtan löstes af O. Strandberg och mig, som arrangerade för L. en subskriberad soirée med dans på stadshuset. Den blef talrikt besökt och inbringade L. flere hundrade riksdaler, säkerligen den största summa han haft i sina händer i alla sina dagar. För att recetten måtte bli så stor som möjligt, hade jag arrangerat all dansmusiken, som utfördes af mig och konsertgifvaren samt musikaliska studenter, af hvilka en kunde taga en fiol i hand, en annan en flöjt, en tredje en violoncell o. s. v., och det lät helt prägtigt när det kom tillsammans. Konsertprogrammets första nummer utgjordes af en af mig i Lund komponerad polonaise för violin och piano (arrangerad för 4 händer utgifven i Stockholm af Abr. Hirsch och i Hamburg af Otto Hentze). Strandberg sjöng Neckens polska med chör (sångföreningen) och kronprinsen Oscars »Chanson des pirates», äfvenledes med chör. Allt vann största bifall och så, att det banade väg för en konsert i Malmö, som L. gaf i stora Knutssalen. Äfven der biträdde Lunds sångförening, Strandberg och jag samt Malmö förnämsta sångerska, fru Wiberg, f. Gasslander.

Om Lindblad sedan gifvit någon större konsert vet jag icke. Sista gången jag såg honom, var i Stockholm. Han var då, sjelf utgörande 2:dra tenoren i en studentqvartett från Lund, stadd på en konstresa. Det var på sommaren, och de läto höra sig vid en soirée på Djurgårdsbrunn.

L. hade ämnat bli prest, men någon prestexamen tror jag aldrig han absolverade; fick emellertid en indrägtig klockarelägenhet i Skåne, hvilken dock ty värr för honom blef en sinekur, då han kort efter tillträdet öfverföllls af en svår gikt eller lamhet, som icke släppte honom förrän han låg i grafven. Möjligtvis hade han ådragit sig denna sjukdom genom förkylning på någon jagt, ty han var en ifrig jägare.

J. M. R—n.

De förrädiska rapphönsen.

I medlet af förra århundradet lefde i Königsberg en mycket värderad och förtjenstfull tonkonstnär, orgelnisten *Podbielski*, en originel gammal man, hvilken spelade, förutom orgel och piano, äfven viola da gamba mycket uttrycksfullt och med dåvarande franska och italienska skolans tunga, breda manér. Hans ton och hans fria fantasier på detta veka, ädla instrumeut voro det mest rörande och innerliga, man kunde få höra.

Podbielski var lärare i många stadens familjer och gälde för virtuos och äfven för en gammal hedersman med ett lifligt och särdeles originelt lynne samt mycket rättfram; han kunde glädja sig åt att i Königsberg vara allmänt omtyckt och egde städse tillträde i familjerna och till de förnämas bord.

En dag, då på aftonen skulle blifva stor konsert hos krigsrådet Lestocq, hade Podbielski ätit middag hos ministern von Tettau och funnit de stekta rapphönsen så förträffliga, att han på sitt öppna sätt uttalade en önskan att kunna medföra något deraf hem till sin fru. Då man uppstigit från den något långvariga måltiden, drog den goda, vänliga husfrun försorg om, att ett par stekta rapphöns invecklades i papper och stoppades i de breda, djupa fickorna af hans gammalfrankiska galadrägt. Ihågkommande emellertid att han väntades till konserten hos krigsrådet och att tid knappast var honom öfrig ens för vägen dit, skyndade han till Lestocqska huset, utan att dessförinnan göra sig af med sitt läckra köksbyte. Då han kom fram hade redan alla damernas och de i bakgrunden stående herrarnes ögon efter symfoniens slut börjat rigta sina blickar till dörren i afvaktan på pianokonserten. Ändtligen syntes den gamle musikern och fördes af den artige värden genast till flygeln; hans stämma framlades, och ritornellen begynte. Men knapt hade man hunnit till första solot, då ett par små fina vindhundar, som dittills uppehållit sig i stillhet uti ett öppet sidorum, följde det lockande stekoset och girigt började vädra på musikerns djupt till golfvet nedhängande rockfickor efter den förborgade skatten. Virtuosen lät i förstone icke störa sig i sitt gravitetiska lugn och utdelade blott emellan de lättare passagerna i sin konsert en och annan smäll åt hundarna, än till höger, än till venster i långsamt tempo, men småningom parvis och med ökad fart. Då ändock djuren blefvo allt besvärligare och mer efterhängsna och smällarna blefvo allt tätare och kraftigare, så att pauserna emellan passagerna icke mera ville räcka till för afvärjandet af deras näsvishet, ryckte Podbielski heroiskt, vid slutet af ett solo, båda rapphönsen upp ur fickorna, slungade dem åt hundarna med utropet: »så ät' då!» och spelade sedan helt allvarligt sitt stycke till slut. Men nu råkade hela salen i uppror; de snabba djuren lupo med sitt feta byte hit och dit under de långa klädningssläpen och kunde blott med svårighet drifvas från sina gömställen.

Det dröjde länge, innan den gamle gode mannen kunde glömma det osläckliga skratt, som den gången lönade hans offentliga uppträdande.

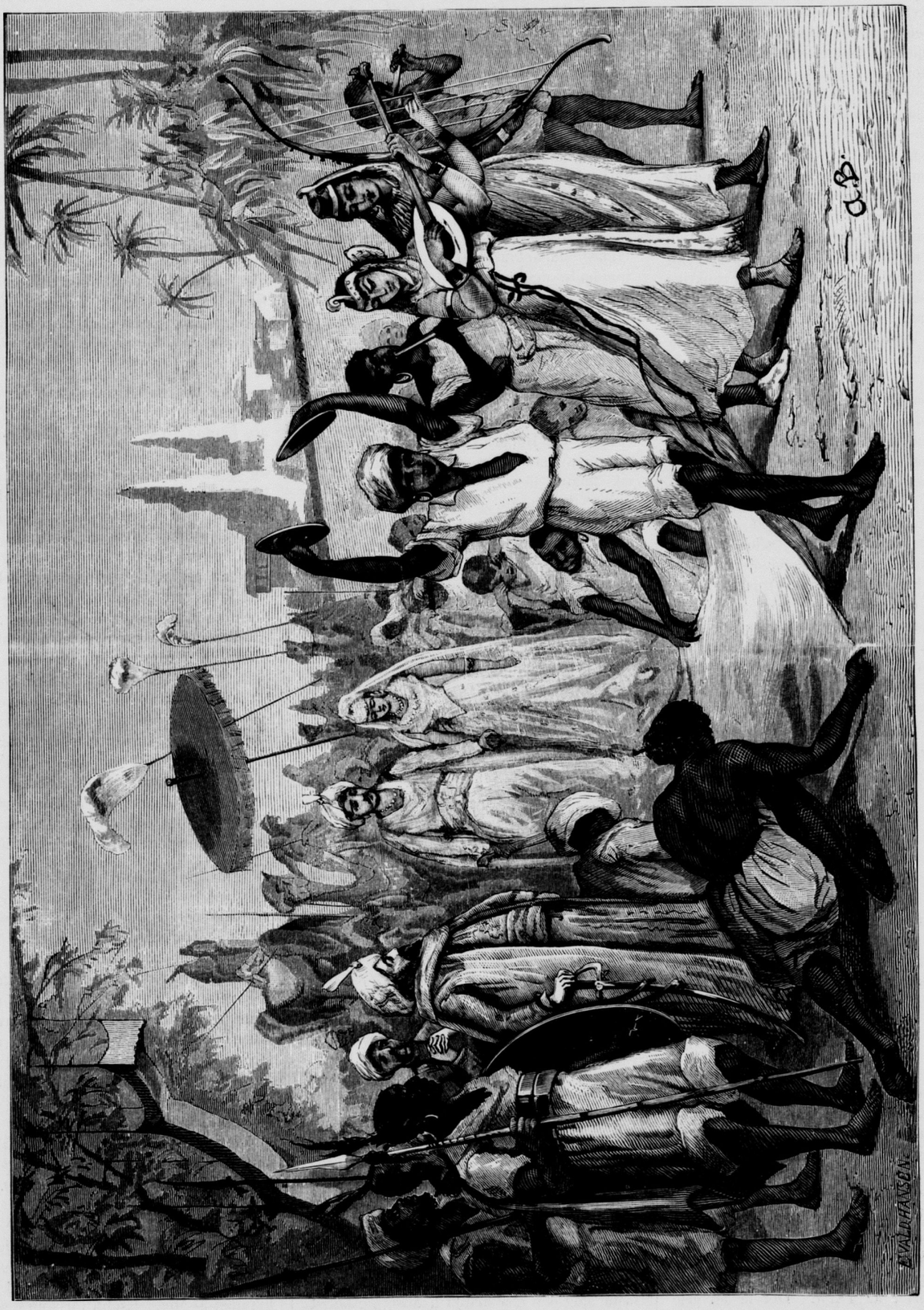

Scen ur Op. "KONUNG FÖR EN DAG" af A. Adam; originalteckning af C. Adolf Beer.

Från scenen och konsertsalen.

De sist förflutna veckorna ha erbjudit ett synnerligt rikhaltigt stoff till vår musikrevy: två nya operetter, en symfonikonsert, Långfredagskonserten med »Skapelsen», *Marie Wiecks* konsert, den sista populära kammarmusiksoiréen, en motettafton, att nu icke tala om en hel mängd sön- och helgdagsmatinéer, dem vi dock låta oanmärkt passera.

Mindre teatern har gjort ett särdeles godt grepp i att införlifva Lacomes operett »Jeanne, Jeannette och Jeanneton» med sin repertoar. Handlingen kunde visserligen vara mera innehållsrik, men den bjuder i stället på en god portion sundt förnuft, som i allmänhet saknas hos en hel del af de antingen från Frankrike eller Tyskland hit importerade moderna operetterna. Slippripheterna ha naturligtvis icke kunnat undvikas, då ett sådant dygdemönster som m:e Dubarry uppbär en af titelrolerna, men de stötte en här mindre för hufvudet, såsom varande faktorer i den med pjesen åsyftade tidsskildringen. Den förtjusande musiken försonar emellertid allt, och den öfverraskar ibland med så mycken spiritualitet, behag och fin hållning, att man ofrivilligt fattas af lust att höra den än en gång, detta både hvad beträffar solo- och ensemblenumren. Titelrolerna återgifvas af teaterns tre primadonnor, fruarna *Moe, de Wahl* och *Hjortberg,* men af dem är det endast den förstnämda som i vokalt hänseende är sin uppgift fullt vuxen. Kostymuppsättningen är just ej så särdeles pietetfull, men dess mera glänsande. Bifallet har varit lifligt.

* * *

Nya teatern har framfört »Det lustiga kriget», operett i 3 akter af Strauss, hvilken gjort mycken lycka i utlandet. Att libretton är af allra vanligaste slag betyder föga, ty pjesens framgång tyckes väsentligen bero af den retande kostymutställningen, som också på Nya teatern ter sig synnerligen briljant. Musiken är, det behöfver knapt sägas, nästan allt igenom dansant och pepprad med kittlande rytmer, som dock i längden verka mera tröttande än lifvande. För öfrigt tyckes Strauss här mer än annars kopiera sig sjelf. Utförandet är i allmänhet berömvärdt.

* * *

Påskdagen var anordnad en lockande symfonikonsert å Stora teatern. Den bjöd på uteslutande modern orkestermusik. Ehuru samtliga programnumren f. f. g. gåfvos af k. hofkapellet, voro då dock två af dem redan bekanta för vår publik. Det ena, Wagners ouverture till Goethes »Faust», såsom han sjelf benämner den: »En Faustouverture», lärer det Fliegeska kapellet uppfört vid någon af sina Hasselbackskonserter år 1875. Det är en gripande, djerft tragisk, nästan sönderslitande tondikt, som af en tysk kritiker icke utan anledning blifvit liknad vid »en ändlös sandöken». Emellertid finnes det mycken stämning i den och instrumentationen är högst effektfull, hvadan den rycker åhörarne med sig. Schumanns herrliga d-molls symfoni som afslutade konserten introducerades redan genom Meissners orkester för Stockholmspubliken. Vi behöfva knapt säga att den äfven nu väckte det lifligaste bifall. Nya stycken voro ett par små älskliga, originelt behandlade genrebilder af Grieg för stråkorkester: »Hjertesorg» och »Våren» samt en pikant, halft modern, halft klassisk suite af Saint-Saëns, vitnande lika mycket om sin mästares fantasi som kontrapunktiska lärdom. Äfven dessa nummer slogo i allmänhet lifligt an.

Hr *Norman,* som man numera tyvärr endast undantagsvis får nöjet se anföra, innehade denna gång dirigentplatsen och mottog efter konsertens slut de varmaste bevis på publikens högaktning och erkänsla.

* * *

Marie Wieck är en europeiskt ryktbar konstnärinna. Hon är, som bekant, halfsyster till Clara Schumann, svägerska således till Robert Schumann. Brendler nämner henne i sin Geschichte der Musik bland de förnämsta pianister som under de senaste åren framträdt. Hennes biografi är särskildt från trycket utgifven (se von Meischners »Ein Familiendenkmal: Friedrich Wieck und seine beiden Töchter»). Till vår hufvudstad inflyttade fröken Wieck 1879, då hon på hösten lät höra sig på ett par konserter. Sedan dess har hon icke medverkat vid någon offentlig musiktillställning här förrän den 1 d:s, då hon gaf en mycket intressant soirée i vetenskapsakademien. Det säger sig sjelf att den skulle vara talrikt besökt.

Fröken Wiecks pianospel eger i sig intet mirakelmessigt, ingenting som bländar eller skakar åhöraren. Men det bär prägeln af en viss grundlig mogenhet och charlatanfri soliditet; det adlas af ett fint musikaliskt sinne och uppbäres af en synnerligen förträfflig, lika högt som väl utbildad teknik, egenskaper, som alltid träda i förgrunden och göra sig gällande, äfven när hennes talang icke visar sig ega den, må vara sällsynta, elasticitet, att lika framgångsrikt omfatta t. ex. Schumann och Chopin. Den förstnämnde intog naturligtvis en väsendtlig plats på hennes rikhaltiga program. Utom åtskilliga solonummer gaf hon tillsammans med en tekniskt framstående amatris ett par af hans saker för två pianos (Variationerna och Reineckes potpourri öfver »Konung Manfred»), hvarjemte hon utförde pianopartiet i den sköna ess-dursqvintetten, måhända programmets allra värdefullaste nummer.

Fröken Wieck dokumenterade sig här jemväl som en högst framstående ensemblespelerska, der isynnerhet hennes taktfasta spel och charmanta nyanseringskonst voro af bästa effekt. I den imponerande första satsen angaf hon med vederbörlig kraftig rytm det stolta hufvudmotivet, hvilket man träffande liknat vid »en hammare som berg sönderslår», för att sedan med mera mjuk hand behandla det andra poetiskt tänkta temat i denna sats. Det i form af en sorgmarsch hållna andantet lemnade tillfälle till de verkningsfullaste nyanser, och i det fantastiskt drömmande scherzot och den rikt figurerade finalen framstod hennes på samma gång rapida och fullt exakta teknik på det fördelaktigaste. Fröken Wieck biträddes förtjenstfullt af hrr *Zetterquist*, som här visade mera energi än vanligt, *Richter*, *Lauenstein* och *Tolbecque*; och det hela gick med den enhet och schwung i ensemblen, utan hvilka ett kammarmusikstycke blir ett oting. Det är naturligt att qvintetten, som är en af Schumanns allra yppersta skapelser, skulle väcka lifligt bifall. Förglömmas må icke att komplimentera konsertgifverskan och hr *Tolbecque* för deras talangfulla utförande af Chopins briljanta polonäs.

* * *

Det är en händelse som ser ut som en tanke, att vi i samma andedrag komma att nämna fröken Wieck och de *populära kammarmusikaftnarne,* hvilka nu afslutats för terminen med soiréen den 4 d:s, då bland annat gafs Beethovens ess-durs trio och en från föregående uppförande här bekant stråkqvartett af Norman. Syftet med dessa soiréer är så godt, att de förtjena all möjlig uppmuntran, och vi önska lifligt att de måtte fortsättas i höst, dock under följande förutsättning:

För att de skola erhålla en behöflig tillökning i konstnärlig flägt hemställa vi dels, att fröken Wieck måtte engageras att vid dessa soiréer utföra pianopartiet, och dertill behöfva vi icke angifva några skäl, dels att konsertmästar *Book* blefve stadigvarande fäst vid dem och icke som nu endast undantagsvis komme att biträda. Hr *Zetterquist* spelar visserligen både rent och säkert, men vi tro att han ännu åtminstone icke borde gå ifrån sekundviolinen.

* * *

Om den sedvanliga *Långfredagskonserten* i Ladugårdslands kyrka är icke något annat att omförmäla än att det var med en viss förvåning man fann att »Skapelsen» ännu är »seglifvad» nog att kunna hålla sig qvar på repertoaren. Ty visserligen kunde vår publik ha rätt att fordra, att undantagsvis få sig någon annan, mindre olämplig passionsmusik till lifs än just Skapelsen. I fråga om solisterna inträffade i sista stunden ett par förändringar i följd af sjukdomsfall: fröken *Karlsohn* i st. f. fröken *Grabow* och hr *Willman* i st. f. hr *Strömberg.*

* * *

Från sista *motettaftonen,* Annandag Påsk, tillåta vi oss särskildt påpeka den synnerligen anslående och lifligt hållna hymnen af Mendelssohn för sopransolo och kör, ett af de bästa nummer som dessa små underhållande kyrksoiréer på sista tiden medfört. Fru *Röske-Lund,* en af motettaftnarnes stödjepelare, uppbar solo-

partiet. Vi ha icke på flera år hört den begåfvade sångerskan vid en så förträfflig disposition som vid detta tillfälle, och vederbörande skulle sannolikt handla i många musikvänners intresse att ånyo låta oss få höra den sköna, poetiskt tänkta hymnen. —*h*—

Från in- och utlandet.

Konserten i Vexiö den 20 mars räknade ett auditorium uppgående till ungefär 360 pers. Bland de musiknöjen, säger Smål. P., som nu under en längre tid stått allmänheten till buds, synas dessa af musiksällskapet hvarje år anordnade ha varit mest lockande. Vi äro visst icke blinda för det förhållande att en eller annan orsak af icke musiknatur härvid kan ha medverkat. Utan förmätenhet torde dock musiksällskapet såsom sådant, med den utveckling och omfattning det nu fått, hvarigenom det blifvit möjligt att erbjuda en mot ej alltför långt drifna fordringar svarande musikvaluta, kunna godtskrifva sig en ej så ringa del af dessa sympatier. Hr *Nordstrand,* hvilken, såsom länge tillhörande det offentliga, har den lyckan eller om man så vill olyckan att ej stå utom kritiken, må tillgifva att vi nämnt honom särskildt. Detsamma torde ock gälla med tacksamt erkännande violinisten, dir. *Enninger*. Konserten fick med Josephsons oförgängliga »Quando corpus» en värdig afslutning. Till sist tillåta vi oss å allmänhetens vägnar hembära sällskapets musikledare, herr direktör *A. Wideman,* ett skyldigt tack.

Bülow konserterar den 25 och 27 dennes i Stockholm. — Fröken *Lejonströms* konsert är uppskjuten till om tisdag.

Kristiania $^{6}/_{4}$ *82.*

Den 11:te mars hade musikföreningens konsert som vanligt samlat sitt talrika publikum i den stora logesalen för att öfvervara uppförandet af Mozarts G-moll-symfoni (orkester), Schumanns »Abendlied», bearbetad för stråkorkester af Johan Svendsen m. m. Denna »Abendlied» måste gifvas da capo och gaf ett nytt vitnesbörd om denne konstnärs ovanliga begåfning, under hvilkens ledning orkestern också utförde sina saker med aldrig svigtande precision.

Under förra månaden inföll också musikföreningens femte konsert. På denna fäste sig intresset förnämligast vid två nya kompositioner, nämligen: Sindings »Pianoqvartett» och en »Serenad» af Elling. Sindings konsert är ursprungligen skrifven för piano, violin, viola och violoncell, men gafs här med fördubbling af stråkinstrumenterna och tillagd kontrabas. Att kompositionen härigenom fick en rikare karaktär och närmade sig symfonien är obestridligt. De olika satserna i qvartetten äro bredt anlagda, och de anslående och vackra motiven, som framträda i kompositionens olika delar, än med glöd som i allegron, än med värme som i andantet, skola alltid göra sig gällande. Går Sinding framåt i konstnärligt hänseende på detta sätt, dröjer det ej länge innan han får konfirmationsattest i stället för den dopsedel han med detta arbete vunnit. Något af effekten får väl också skrifvas på de tillsatta instrumentens räkning. Sinding hör till den från bildhuggare- och målarekonsten bekanta familjen och har studerat bl. a. vid Leipzigerkonservatoriet.

Hvad det andra numret, Ellings »Serenad» angår, så är det ett tämligen lätt stycke arbete med lättfattlig musik, som ej på långt när kan uppträda med så stora fordringar som Sindings mera utarbetade komposition, hvarföre det också knappast var på sin plats å denna aftons program. Detta upptog för öfrigt sånger, föredragna af Bjarne Lund — som dock saknade det väsentligaste hos den exequerande konstnären: det lif och den omedelbarhet, som fordras att rätt sätta sig i rapport till publiken — och vidare Schumanns »König von Thule» och »Bänkelsänger Willie», utförda af chörföreningen under Lammers ledning.

Den 26 mars hade Oscar Nielsen i gymnastiklokalen en »Kjerulfs-konsert». Af denne tonsättares saker föredrogos: »Vid hafvet», »Barcarole» och »Fuglekvidder», duetter, sjungna af fröken Dürendahl och en amatrice, jämte andra sånger, återgifna af den förra och herr Bjarne-Lund, vidare 3 skizzer för piano och »skizzer för stråkqvartett», arrangerade af B. Hennum. Huset var, som man kan tänka sig vid en Kjerulfkonsert, mycket godt och applåderna lifliga, synnerligt då de gälde fröken Dürendahl, som otvifaktigt med goda studier skulle kunna göra något mera af sina verkligt musikaliska anlag.

Efter denna konsert kom Iver Holters — också en af våra komponister. På denna uppfördes en af honom komponerad, i en lätt och klar stil hållen idyll för stråkorkester, kallad »Midsommaraftonen», förut omtald från en af musikföreningens konserter förlidet år. Förutom tre af komponistens sånger gafs hans F-dur-symfoni för orkester. Hufvudintrycket af denna kan uttryckas med de orden: för knapt tema för utdragen behandling, men röjer dock en talang, som ingen kan betvifla, hvilken hört saker af denne med otvetydig begåfning utrustade tonsättare, som ännu ej utgifvit mer än några få arbeten.

Fridbergs konsert hade naturligtvis samlat ett mycket godt hus. I Beethovens sonat N:o 8 (andante och final) motsvarades icke de stora förväntningar man gjort sig om konsertgifvaren, men Paganinis konsert i Ess-dur framhöll Fridbergs glänsande teknik, hans utmärkta flerstämmiga spel och hans säkra, smekande flageolettoner. I detta nummer äfvensom i Paganinis »Hexdans», gifven såsom extra nummer, skördade han naturligtvis stort bifall. Till en af honom d. elfte tillämnad konsert skall jag be att få återkomma. Fröken Gertrud Meyer lyckades rätt bra i sina saker af Chopin, Mendelssohn och Liszt. Hon utmärkte sig både genom god teknik och säkert föredrag och behöfver endast höja sig till ett mera individuelt-sjelfständigt, konstnärligt spel. *S.*

Robert Schumanns stora opera *»Genoveva»* (4 akter, bearbetad text efter Tieck och Hebbel), hvilken, när den år 1850 under kompositörens eget anförande först uppförde s å hofteatern i Leipzig, med knapp nöd undgick många andra sådana arbetens öde att helt och hållet göra fiasco och som då upplefde blott några få representationer — denna opera synes nu, efter så lång tids förlopp, hafva kommit rätt till heders. Den har nu, enligt hvad man skrifver till oss från Dresden, hvarest den upptogs å dervarande hofteater i slutet af sistl. Januari, emottagits med synnerligt bifall och gifvit mer än trettio ständigt fulla hus. Tidningskritiken anser väl fortfarande, att det hela lider af en viss brist på dramatisk handling, men den upphöjer synnerligen de lyriska partierna, hvarvid det förträffliga utförandet å teatern också framhålles. Ingen kan dervid tröttna, säger en af dervarande tidningar, och de svagare ställena öfverhalkas lätt. Man finner sig öfverraskad och hänförd.

Opera utan ord. I »Baltimore American and Commercial Advertiser» för 29 Jan. detta år läser man en recension öfver den första af Peabody-konservatoriets under denna säsong gifna konserter, vid hvilken förekom en af Asger Hamerik komponerad och under hans ledning utförd »opera utan ord». »Denna kompositionsform är en nyhet och torde hädanefter blifva lika populär i fråga om mindre orkesterverk som »sånger utan ord» för pianot. Den erbjuder större frihet än symfoniformen eller det symfoniska poemet, ja, till och med än suiten, och tillåter framställande af idéer, hvilka ej äro nog storartade att passa in uti verk af djupare anläggning. Ehuru man här hade för sig en sammansättning af gamla skandinaviska melodier, reminiscenser af Hartmann, Loderman (Söderman?), Gade och Grieg, visade dock det hela en sjelfständighet i behandlingen och en naturlig idéföljd jemte vackra rytmiska effekter, god instrumentation och sköna melodier, hvilket allt gör att detta stycke antagligen blir mera populärt än hans senare suiter. Första scenen, »I skogen», är en vacker teckning, som öfvergår till en jagtsång med hornmusik påminnande om »Friskytten». När denna är slut får man efter en kort tystnad höra en basun, lik en råmande stämma pusta fram en besynnerlig sorts melodi, och denna besvaras af de djupa tonerna från en klarinett, hvarpå följa några lätta och lustiga språng hos violinerna. »Hvad menas med det här?» frågar åhöraren sig sjelf. Är det en satyr eller en faun, är det dryader eller Botten och Titania eller kanske Robin Goodfellow och féerna? Skogen fins här. En grof, sömnig röst förkunnar för skogens andeväsen att månen gått upp och tiden nu är inne att träda dansen. Helt visst, ty här är någonting burleskt och humoristiskt, ställdt i motsats till något lefnadsfriskt, luftigt och lekande. »Hvad är det då?» Låtom oss rådfråga programmet; detta säger, att det är en »chör af sladdrande qvinnor». Nå ja, stycket är sannerligen ganska vackert, men att ämnet är en chör af sladdrande qvinnor, deremot är man färdig inlägga en tyst men bestämd protest. »Ungmöns romans», »Den afbrutna serenaden» och »Kärleksduetten» kan man deremot lätt fatta såsom sådana och likaså »Landtlig vals» och »Bröllopssång». Den landtliga valsen är ganska vacker men synes afpassad för träskor. Bröllopssången är särdeles skön. Operan utan ord slutar med ett tåg till kyrkan. Den mottogs med mycket bifall och är verkligen deraf förtjent.»

Bayreuth. Enligt hvad nyligen tillkännagifvits komma representationerna af »Parcifal» att ega rum söndagarne d. 30 Juli, 6, 13, 20 och 27 Augusti, tisdagarne d. 1, 8, 15, 22 och 29 Augusti och fredagarne d. 4, 11, 18 och 25 Augusti. Inträdespriset till en föreställning är 30 mark.

Weimar. Joachim Raff har komponerat ett stort oratorium, som uppförts i stadskyrkan derstädes för första gången. Det behandlar en af komponisten sjelf sammanställd text ur apokalypsen: »Verldens slut, domen, den nya verlden.» Johannes, uppenbarelsens författare, berättar sina visioner. I första afdelningen skildras den verldens slut föregående jämmern; de apokalyptiska ryttarne, hunger, krig, pest, död jaga på sina hästar fram i fyra stora instrumentalbilder. Martyrernas kör och menniskornas förtviflan sluta denna afdelning. I andra afdelningen kalla englarnes basuner de döda till uppståndelsen i ett präktigt intermezzo; ståtliga körer af goda och onda andar ljuda, och så följer domen, en egen instrumentalsats af stor verkan. Ett arioso och en kör, som prisar Guds nåd och barmhertighet, slutar afdelningen. I tredje skildras »den nya verlden», nya himlar och en ny jord. En storartad fuga slutar det hela, som säges mest lyckadt, der det gäller att skildra de mensklig a känslorna.

Wien. På hofoperan har uppförts Schuberts »Die Zwillingbrüder». Detta sångspel komponerades 1819 och uppfördes första gången på Kärntnerthor-teatern 1820. Stycket tycktes då slå an men blef dock snart nedlagdt. Kapellmästare Fuchs har nu föranstaltat dess upptagande på hofoperan med åtskilliga textförändringar, hvarjemte han gifvit det ett nytt slut och i hufvudpartiet inlagt en romans ur Schuberts operafragment »Sakuntala».

— Glucks »Orpheus» har äfven upptagits på hofoperans scen. I sammanhang härmed lemnas af tidningarna nedanstående data rörande Glucks verksamhet i Wien. Som bekant verkade Gluck (f. 1714 i Weidenwang, Oberpfalz) först i Tyskland och Italien innan han 1773 begaf sig till Paris, derifrån han återvände till Wien 1780, hvarest han dog af slagfluss $^{15}/_{11}$ 1787. Gluck blef 1754 utnämnd till kapellmästare vid operan derstädes. Efter att ha fått sin första opera »Artaserse» uppförd i Italien (Milano) 1741, jemte 7 andra, och sedan gästat London, kom Gluck till Wien 1748, der hofteatern i Ballhaus öppnades den 15 Maj samma år med hans opera »Semiramis», för hvilken han erhöll 412 gulden i honorar. Glucks »Orfeo ed Euridice», med hvilken hans reforma-

toriska verksamhet på operans område begynte, gafs första gången den 5 Okt. 1762. Det italienska sångarsällskapet gaf då och då äfven en opera på Burgteatern. Under denna tid infaller första uppförandet af Glucks »Alceste» (1768) och »Paride ed Elena» (1772). Burgteatern var (enligt kontrakt af 1769) öfverlemnad åt Afflisis och Gluck. Skulderna för detta företag uppgingo till 110,000 gulden. Gluck beklagade sig bittert i ett bref till furst Kaunitz öfver den förlust han lidit genom Afflisis, sade att han och hans fru fått hela sin förmögenhet demolerad och att hennes helsa tagit skada deraf. — Glucks »Iphigenie auf Tauris» (genom hvilken han vann den afgörande segern öfver »Piccinnisterna» i Paris 1779) gafs i Wien första gången 1781, året efter Glucks hemflyttning från Paris.

»Orpheus» gafs på hofoperans scen sista gången före denna repris år 1873, men då såsom konsert med Berlioz' bearbetning från 1859. På uppsättningen af operan, som nu gafs första gången den 12 Febr., har användts mycken omsorg, och utförandet var mycket vårdadt. Främst utmärkte sig wienarnes favorit Fräul. Rosa Papier såsom »Orpheus».

—•—

— För den internationela utställningen af musikinstrument, som kommer att ega rum i Berlin 1883, har en komité bildats af personer från Tysklands och utlandets förnämsta firmor. Utställningens sekretariat har sin lokal i n:r 54 c Skalitzer Strasse, Berlin. Utställningen kommer att upptaga alla slags musikinstrument och sådana tillhöriga delar äfvensom musikaliska utensilier, apparater och modeller, kuriositeter, antiqviteter, byster, bilder, tidningar, teckningar, musikalier etc. etc.

— Carl Heymann hade knappast låtit sin sista ton förklinga i Paris förr än han stod i den tyska hufvudstaden och bragte berlinarne i exstas. »Heymann har nu utvecklat sig till en fenomenal pianist» — skrifver man — »och han har också skördat kolossal framgång. Visserligen träder stundom hans subjektivitet nyckfullt och egenmäktigt fram och gör sig till herskare öfver komponisten, men hvad betyda väl några lätt förlåtliga interpretationssynder, der å andra sidan ligger i vågskålen ett nästan exempellöst mått af grazie, esprit, energi och fabelaktig virtuositet! Sannerligen pianoorganismen förborgar hemligheter, hvilkas klingande uppenbarelse först genom denne anspråkslöse undergörande yngling ger sig tillkänna för åhörarne.»

—•—

Petersburg. Musiksällskapets sjunde konsert hade ett särskildt intresse genom franska violinvirtuosen Emil Saurets debut härstädes, skrifver man från den ryska hufvudstaden. Framgången var ej stor, som man hade anledning att tro, mähända derför att man ännu hade Sarasate i för friskt minne. Att Saurets tekniska egenskaper äro utomordentliga, erkännes dock, äfvensom att hans ton är stor och varm, hans föredrag elegant, nobelt och genomtänkt. Saurets spel saknar dock den absoluta infallibiliteten, som var hans spanska kollega egen, likaså dennes guldrena och hänförande sköna ton. Sauret är djerfvare och gör kanske mera häpnadsväckande tekniska konststycken än Sarasate, men de klinga ej alltid väl, under det hos Sarasate allt var den högsta fulländning och välljud. — Af orkestersaker gafs på denna konsert »Stormen» af Tschaikowsky, ett »till gränsen af det möjliga gående, originelt, men oerhördt svårt tonmåleri».

—•—

Tvenne nya musiktidskrifter (revyer) hafva med detta år börjat utkomma: den ena i Neapel, benämnd »Archivio musicale», den andra i Newyork med den enkla titeln »Music».

—•—

Maestro Bottesini är sysselsatt med en ny komisk opera »Babele».

—✣—

Fräul. Marianne Eissler, den unga violinvirtuosen, har nyligen konserterat i Baden-Baden och begaf sig sedan till Paris. Richard Pohl skrifver från Baden-Baden om konstnärinnan: Fräul. Marianne Eissler visade sig första gången för publiken här under sista sommarsäsongen. Då ännu temligen obekant, skall nu hennes namn öfverallt nämnas med ära. Ungdomlig grazie utmärker hennes apparition likasom hennes spel, hvilket är genomtänkt och varmt på samma gång som musikaliskt och tekniskt fulländadt. — Joachim, »violinisternas konung», har nyligen i Berlin utmärkt Fräul. Eissler; han förklarade henne nämligen vara »den bästa violinspelerska näst Wilh. Neruda». — Detta yttrande betyder mycket i hans mun.

—•—

Brüssel. Massenets »Herodiade» ger fortfarande fulla hus, och publikens entusiasm var vid 12:te föreställningen lika stor som vid den första.

— Théâtre des Fantaisies Parisiennes (annars Alcazar) har bjudit på en novitet: »Les Beignets du roi», komisk 3-akts-opera med libretto af Albert Carré och Paul Ferrier, musik af Firmin Bernicat. En roande text, vacker ehuru ej mycket originel musik och godt återgifvande, hvartill M:lle Chevalier i främsta rummet bidrog, har beredt operan mycken framgång.

—•—

Hamburg. Stadtteatern har åter erhållit af stads-styrelsen ett understöd för tre år af 30,000 mark, hvarjemte genom enskild teckning bildats en garantifond af 75,000 mark till betäckande af möjligen uppkommande deficit.

—•—

Köln. En ung pianist James Kwast har uppträdt härstädes och både såsom kompositör och exekutor vunnit mycket bifall. Han spelade bland annat sin 1:sta konsert och hade äran att finna en intresserad åhörare i — Anton Rubinstein.

—•—

INNEHÅLL: Bellmansmelodiernas ursprung. I. Af *J. F.* — Musiken i våra hem. III. Af *Ellen A.* — Minnesblad från Skåne. Otto Lindblad. Af *J. M. R—n.* — De förrädiska rapphönsen. — Plansch: Scen ur op. »Konung för en dag», af *A. Adam;* originalteckning af *C. Adolf Beer.* — Från scenen och konsertsalen. Af *—h—.* — Från in- och utlandet.

Annonser.

För hrr antiqvitetssamlare!

En violläda,

som tillhört Méhul och är försedd med hans egenhändiga namnteckning, är till salu. Skriftliga anbud kunna göras till fröken Alma Nisbeth, Kalmar.

På *Huss & Beers* förlag har utkommit:

3 Sånger:

(tillegnade Wilh. Heintze)

Till Aftonstjernan. — Det vet ingen. — Vaggvisa.

af **C. O. Gumælius.**

1 Krona.

4 utmärkta

Violonceller

(hvaribland 2 af **Otto's** mest renommerade) **1 Alt-Violin** och **2:ne Violiner** af **Otto** säljas (delvis i kommission) i

Huss & Beers Musikhandel.

Obs.! Spekulanter i landsorten erhålla autentiska vitsord om instrumentens beskaffenhet.

Piano-

och

Orgel-instrumenter

Största lager.

Billigaste priser

hos

I. Dannström & Co.

16 Regeringsgatan 16.

Piano- och Orgelmagasinet

N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8

midt emot Kongl. Stora teatern

har att erbjuda stort urval af ***Flygelpianon, Pianinon*** och ***Taffelpianon*** samt ***Orglar.***

Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.

Stämning och ***reparation*** af såväl Pianon som Orglar verkställes.

Delar till orgelharmonium, såsom ***tungor*** (spel), ***registerskyltar, klaviaturben, tonlådor*** m. m. till billiga priser.

Fullständiga priskuranter erhållas gratis.

Stockholm, IVAR HIRSCH.

f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

I *Huss & Beers* Musikhandel samt hos rikets öfrige hrr Musik- och Bokhandlare har nyss utkommit:

"Kyss-Vals"

(1 Krona)

samt

Polka

(75 öre)

ur operetten

"Det lustiga kriget"

af **Johann Strauss.**

Française ur operan

"Nordens stjerna"

arr. af **A. W. Ekdahl.**

1 Krona.

"La haute volée"

Vals för piano

af

A. W. Ekdahl.

Pris: 1 Krona.

Festmarsch

(tillegnad öfversten, frih. E. von Vegesack)

af ***Fredrik Kuhlau.***

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.